

Prof. dr. sc. Pavo Živković. *Bosanski srednjovjekovni plemićki rod Radanovića–Mikojevića–Tezalovića–Ozrisaljića (Kopijevića)*, Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“, Zagreb-Osijek, 2006.

Knjigu prof. dr. sc. Pave Živkovića *Bosanski srednjovjekovni plemićki rod Radanovića–Mikojevića–Tezalovića–Ozrisaljića (Kopijevića)* objavilo je Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ 2006. godine.

U knjizi je prikazana bosanska, a i hrvatska povijest u razdoblju II. polovine 14. i I. polovine 15. stoljeća. Kako u uvodu autor i naglašava, svrha rada bila je cjelovitom monografijom obuhvatiti sve poznate članove roda Radanovića–Mikojevića–Tezalovića–Ozrisaljića–Kopijevića te sve segmente njihova djelovanja (njihove aktivnosti, uloge i značaj) jer su samo pojedini članovi dobili nešto prostora u djelima samog autora, zatim u djelima D. Kovačević, A. Babića, A. Ivića, S. Ćirkovića, A. Tošića, M. Dinića, Ć. Truhelke, G. Čremošnika, V. Ćorovića i drugih.

Knjiga je podijeljena u pet poglavlja. Započinje genealogijom toga roda te svim poznatim bližim i daljnjim srodnicima i njihovom aktivnošću na gospodarskom i političkom planu. U drugom se poglavlju autor bavi kreditno-trgovinskim poslovima samih članova roda, s posebnim naglaskom na dvojicu najistaknutijih, Braila Tezalovića i Radića Ozrisaljića–Kopijevića. U trećem poglavlju daje prikaz diplomatsko-posredničkih misija Tezalovića–Ozrisaljića na dvoru Pavlovića, u rečenom razdoblju. Zadnja poglavlja, četvrto i peto, govore o korisnicima i nasljednicima ostavštine Tezalovića, njihovu obiteljskom životu, načinu odijevanja, ukrašavanja te vjerskom životu. Na kraju same knjige dana su autorova zaključna razmatranja te popis korištenih izvora i literature. Djelo obuhvaća i opsežan registar osobnih imena i zemljopisnih pojmova što su korisni za preglednost i snalaženje u samom djelu.

U knjizi autor donosi prikaz svih aspekata djelovanja i rada, dosad nedovoljno istraženog roda Radanovića–Mikojevića–Tezalovića–Ozrisaljića–Kopijevića koji je bitno obilježio razdoblje II. polovine 14. i I. polovine 15. stoljeća bosanske, i ne samo bosanske povijesti. Članovi roda živjeli su na području srednje i istočne Bosne, i to u Prači, Pod Novom kod Rogatice, Rogatici, Vrhbosni, Dabru, Foči, Drijevimama, Olovu i drugim mjestima. U radu autor prati društveni uspon, uzdizanje i bogaćenje članova toga roda koji se u početku javljaju kao sitni trgovci da bi kasnije svojim djelovanjima, sposobnostima, vještinama i iskustvima zadobili neke od najviših funkcija i titula, što su ih mogli imati i ponijeti dvorski ljudi. Najbitnijim djelovanjima toga roda autor drži kreditno-trgovinske i diplomatske aktivnosti, posebice s Dubrovčanima, odnosno s poznatim dubrovačkim plemićkim obiteljima i trgovcima. Tako kroz taj aspekt djelatnosti roda Radanovića–Mikojevića–

Tezalovića-Ozrisaljića-Kopijevića pratimo bosansko-dubrovačke veze, kontakte i promjene što su rezultirale samim odnosima.

Dvojica najznačajnijih i najistaknutijih predstavnika toga roda, kojima je u djelu posvećen i najveći broj stranica, Brailo Tezalović i nećak mu Radič Ozrisaljić-Kopijević, donijeli su slavu i bogatstvo svome rodu. Prvospomenuti, Brailo Tezalović, obavljao je brojne funkcije na dvoru i u službi svojih gospodara, velikaške feudalne obitelji Pavlovića, najprije kod kneza Pavla Radenovića, a potom i njegovih sinova vojvode Petra i Radoslava Pavlovića. U brojnim serijama dubrovačkog arhiva, Braila nalazimo kao trgovca, dužnika, kao carinika kneza Pavla u Ledenicama nedaleko Dubrovnika, kao jamca i kreditora jednom broju bosanskih trgovaca, svojoj braći i sinovima. Uočavamo da s vremenom dobiva sve uglednije funkcije jer se javlja i kao komornik, pisar, dvorski knez i protovestijar vojvode Radoslava Pavlovića. Iz njegovih kreditno-trgovinskih veza s Dubrovčanima, a i domaćim, bosanskim trgovcima, vidi se opseg i vrsta trgovine Dubrovnika i Bosne toga vremena. Naravno da se djelovanje toga utjecajnog člana bosanskog društva nije ograničavalo samo na posredničke poslove što ih je obavljao za kuću Pavlovića, nego je on to obilno iskorištavao i za svoje privatne poslove kreditno-trgovinske prirode.

Kao i Braila, autor temeljito razrađuje i osobu Radiča Ozrisaljića-Kopijevića koji je također odigrao zapaženu ulogu u kreditno-trgovinskim poslovima svoga vremena. Za njegovu se djelatnost može navesti gotovo sve što i za Brailovu. Tako i njegovu karijeru i uspon možemo pratiti od položaja sitnog trgovca do dvorskog kneza na dvoru vojvode Radoslava Pavlovića, a kasnije i njegovih sinova vojvode Ivaniša, Petra i kneza Nikole Pavlovića.

Veliko poglavlje knjige autor je posvetio diplomatskoj djelatnosti Braila Tezalovića kao bitnoj odrednici toga razdoblja. Uz kreditno-trgovinske poslove Brailo je puno više traga ostavio upravo kao poklisar - diplomat na dvoru Pavlovića. Njegovi ga gospodari koriste za različite diplomatske misije što ih je za njih obavljao u Dubrovniku ili na dvoru bosanskih kraljeva. Kroz taj aspekt djelovanja, autor iznosi primjere i načine dubrovačke diplomatske politike tako da se u djelu mogu spoznati i pratiti mehanizmi slavne i razvijene dubrovačke diplomacije.

Kroz trgovinske i diplomatske veze prirodno je da se ostvaruju i kulturne veze Dubrovnika i Bosne pa se u posljednjem poglavlju autor bavi kulturnim utjecajem Dubrovčana na način života, odijevanja i stanovanja toga roda; oni su svojim načinom odijevanja, ukrašavanja, stanovanja i opremanja stana podsjećali na dubrovačke nobile i građane. Time su zaslužni i za miješanje tih dviju kultura, bosanske i dubrovačke.

Iz svega izloženog, može se zaključiti da je djelo od velikog značaja za bosansku i hrvatsku historiografiju jer autor tom monografijom u potpunosti prikazuje, donosi i osvjetljava sliku roda Radanovića-Mikojevića-

Tezalovića-Ozrisaljića-Kopijevića i sve aspekte djelovanja toga, u početku anonimnog bosanskog srednjovjekovnog roda koji je pridonio i utjecao na tijek razvoja gospodarskih, političkih i kulturnih zbivanja, prilika i promjena vremena u kojem je djelovao. Na temelju konkretnih ljudi, konkretnih zbivanja, činjenica i svakodnevice, dana je cjelovita slika razdoblja 14. i 15. stoljeća. Autor je tom knjigom pridonio da nekolicina najutjecajnijih i najsposobnijih ljudi svoga vremena, dobiju zasluženno mjesto u srednjovjekovnoj historiografiji. Knjiga nije samo vrijedan prinos povijesnoj znanosti već i ekonomskoj povijesti, posebice zbog predočenog načina kreditiranja te poslovanja s mjenicama i jamcima u srednjovjekovnom Dubrovniku i općenito. O težini i vrijednosti te knjige svakako govore i mnogobrojni neobjavljeni izvori različitih serija dubrovačkog arhiva, što su nam predstavljeni u tome djelu; riječ je o trgovačkim knjigama, odlukama Malog i Velikog vijeća, sudskim spisima, oporukama, istočnjačkim pismima.

Ivana Jakić

ISSN 1846-3819

POVIJESNI ZBORNIK
godišnjak za kulturu i povijesno naslijeđe

broj 1 i 2 (God. I)

Osijek, 2006./2007.

POVIJESNI ZBORNİK
godišnjak za kulturno i povijesno naslijeđe
br. 1 i 2, Osijek 2006./2007.

Nakladnik:

Odsjek za povijest – Filozofski fakultet Osijek

Za nakladnika:

Prof. dr. sc. Ana Pintarić, dekanica

Izv. prof. dr. sc. Ivan Balta, predstojnik Odsjeka za povijest

Uredništvo:

Prof. dr. sc. Pavo Živković, Filozofski fakultet u Osijeku

Prof. dr. sc. Slobodan Čače, Sveučilište u Zadru

Prof. dr. sc. Mithad Kozličić, Sveučilište u Zadru

Prof. dr. fra Marko Karamatić, Franjevačka teologija, Sarajevo

Prof. dr. sc. Marjan Dimitrijević, Institut za nacionalna istorija, Skopje

Izv. prof. dr. sc. Ivan Balta, Filozofski fakultet u Osijeku

Doc. dr. sc. Miroslav Akmadža, Filozofski fakultet u Osijeku

Izv. prof. dr. sc. Azem Kožar, Filozofski fakultet u Tuzli

Prof. dr. sc. Márta Font, Bölcsészettudományi Kar, Pécs

Glavni urednik:

Prof. dr. sc. Pavo Živković

Tajnik uredništva:

Mr. sc. Zlatko Đukić

Lektor i korektor:

Marica Grigić

Računalna obrada i prijelom:

Ivan Nećak

Tisak:

Tiskara Soldo, Vukovar

Naklada: 300 primjeraka